

Nr 231.

Av herr **Björck**, *angående förbättring av den statliga växtkontrollen.*

Enligt de av Kungl. Maj:t år 1932 fastställda instruktionerna för statens växtskyddsanstalt har nämnda institution även till uppgift »att, i den mån särskilda bestämmelser så föreskriva, utöva kontroll och inspektion å växtskyddstjänstens område».

Denna skyldighet har närmare fixerats i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 6 mars 1936 (SFS nr 50). Enligt sagda kungörelse skall för erhållande av importtillstånd av vissa uppräknade växter och växtdelar i minst två likalydande exemplar till statens växtskyddsanstalt överlämnas dels intyg (certifikat), som i 4 § sägs, dels ock specificerad faktura.

Vidare äger statens växtskyddsanstalt, »då omständigheterna så påkalla, att, innan godkännande av intyg lämnas, verkställa undersökning av växtför-sändelse, som förvaras hos tullverket, samt att utan gottgörelse till varuhavaren uttaga för undersökning erforderliga prov».

»Befinnes växt eller växdel som i 1 § 1 mom. avses angripen av sjukdom, parasit eller skadedjur, som finnes upptagen å den i § 5 här omnämnda för-teckning, vare all införsel av dylik växt eller växtdel förbjuden.»

Det ankommer emellertid på lantbruksstyrelsen »att utfärda förteckning över de växtsjukdomar, växtparasiter eller skadedjur, som äro särskilt farliga för svenska odlingar», samt

»att meddela de närmare föreskrifter, som för tillämpning av denna kungörelse må finnas erforderliga» (kungl. lantbruksstyrelsens kungörelse nr 3/1936). Då sålunda statens växtskyddsanstalt av Kungl. Maj:t fått sig ålagt ansvaret för att inga för vår växtodling farliga sjukdomar införas i riket, bör givetvis sagda institution också tilldelas möjlighet att fullgöra denna sin viktiga uppgift.

Sådana brister i den nuvarande organisationen kunna emellertid påvisas, att man har rätt betvivla, att statens växtskyddsanstalt äger möjlighet fullgöra dylika förpliktelser.

Här må endast ställas anmärkning i tvenne viktiga punkter:

1. Till undvikande av för importören onödiga ekonomiska förluster måste inspektionen ske utan tidsspillan. Någon anledning till allvarlig anmärkning i detta avseende torde hittills icke ha framkommit. Men importen av levande växter ökar för varje år och får allt större betydelse. Det är under sådana förhållanden knappast att begära, att den fåtaliga personal (tre inspektörer, en i Stockholm, en i Göteborg och en i Malmö), som har kontrollen av importen om hand, i längden skall kunna helt friktionsfritt utöva sin verksamhet. Där-

till kommer att sagda funktionärer också bära huvudansvaret för att inga för vår växtodling skadliga parasiter släppas in i landet, ett ansvar, som med nuvarande importintensitet icke längre kan anses rimligt. Som exempel på en parasit, som f. n. är särskilt aktuell och vars inträngande i landet icke stått att förhindra, må endast nämnas blodlusen. Men också andra och svårare skadedjur kunna komma, och mot dessa stå vi knappast fullt kampberedda.

Det synes alltså stå utom allt tvivel, att en snabb och effektiv kontroll kräver en organisation, som bättre än hittills är anpassad efter tidens krav. Det kan i detta sammanhang vara värt att påpeka, hurusom man i Amerika tillgripit begasning av vissa importväxter, då man tydligen ansett, att man enbart med okulärbesiktning icke kan garantera renhet från parasiter. Dessa och andra metoder till kontrollens underlättande äro troligen tillämpliga även i vårt land och följaktligen värda att på ort och ställe närmare studeras.

2. En väsentlig brist i den nuvarande organisationen är vidare den ringa differentieringen av den statliga växtskyddsverksamheten. Den tilltagande rationaliseringen kräver nämligen en uppdelning av det vetenskapliga och det praktiska verksamhetsområdet, vart och ett med sina specialutbildade funktionärer.

För att man i viss mån redan insett detta talar det faktum, att en ny institution med växtkontrollerande funktion tillskapats, nämligen statens plantskolenämnd. Dess uppgift är visserligen i huvudsak s. k. produktionskontroll, speciellt av grundstammar, men häri måste givetvis också ingå ett moment av »växtskydd».

Men trots denna utbyggnad av kontrollverksamheten sakna vi fortfarande här i landet en effektiv övervakning av växtsjukdomarna. En sådan förutsätter nämligen möjlighet till en permanent kontroll av *alla* viktiga kulturväxters hälsotillstånd. Sålunda kunna, för att nämna några exempel, fruktträd, bemängda med ägg av rött spinn, bladloppor och bladlöss och behäftade med kräfta på stam och rötter, fritt få försäljas inom landet. Likaså kan begoniamatoden obehindrat spridas genom distribuering av småplantor. Detsamma gäller för övrigt också krysantemumålen, krysantemumgallmyggan m. fl. skadedjur. Anmärkningsvärt är ytterligare, att ingen kontroll finnes över införsel av ett så betydelsefullt skadedjur som exempelvis körsbärsflugan, som kan bli ett svårt handikapp för vår körsbärsodling.

Undandragna kontroll äro slutligen också enligt § 2 i Kungl. Maj:ts kungörelse »köksväxter utan åtföljande rot eller underjordisk stamdel». Vilka spridningsmöjligheter, som detta undantag från inspektionsplikt kan medföra, behöver ju inte här närmare diskuteras.

Av det sagda framgår, att en omdaning av den statliga växtkontrollen är av behovet påkallad och med det snaraste bör underkastas utredning. Härvid bör den möjligheten noggrant övervägas att genom sammanslagning av all växtinspektion och kontroll skapa en enhetlig institution med verksamhet på alla här antydda områden. Endast på denna väg torde nämligen ett kontrolle-

rande organ ha utsikt att vinna allmänhetens förtroende och genom ökad funktionsduglighet medverka till höjandet av vårt lands växtodling.

Att staten ej under nuvarande ekonomiska förhållanden är villig att ikläda sig de betydande utgifter, som uppbyggandet av en dylik institution kräver, torde vara förståeligt. Så mycket mer välbetänkt vore det då att i väntan på bättre tider igångsätta det omfattande utredningsarbete, som lösandet av detta för landet viktiga problem oundgängligen kräver.

Vid denna utredning bör bl. a. medverka minst en aktivt verksam representant för den affärsmässiga trädgårdsodlingen, en representant för landets plantskolor, dessutom en representant för växtskyddsinspektörerna, som genom sin verksamhet på ett alldeles särskilt sätt kommit dessa problem in på livet.

På grund av vad jag här anfört, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning angående förbättring av den kontroll över importen av växter, blomsterlökar m. m., som åligger statens växtskyddsanstalt, samt att Kungl. Maj:t må vidtaga de åtgärder eller för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 24 januari 1948.

John Björck.